Borgarskjalasafn Reykjavíkur

Bréf og skjöl fátækramála 1837-1846

Aðfnr. 1015, örk 6

Tekið af vef Borgarskjalasafnsins

www.borgarskjalasafn.is

Heimilt er að vitna í skjölin og skal þá geta uppruna þeirra.

Skönnun þessara skjala var styrkt af Þjóðskjalasafni Íslands.

© Borgarskjalasafn Reykjavíkur

1842

Et formodet Sindssvagt, mandfört, Menneske, ved Navn
Magnus Magnusson, blev igaar, af en Baad fra Stora-
vogum, bragt i Land herved Byen, hvor han laae hielpe-
løs, ihvorvel der fogedlig been giort Forsøg paa, at faae
ham indbragt hos Conditionsmandene, til den højstfornød-
ne Sygdoms Pleie, hvorfor man, under slige Omstændigheder,
og da en hastig Hielp, var aldeles fornøden, formaaede
Lands-Overrets og Politibetient H. Hendrichsen til at
antage sig det indbemeldte yderst fattige, og forladte,
Menneske, til en midlertidig Sygdoms Pleje og Un-
derholdning, der naturligviis, ifølge de bestaaende
Regler, vel bør forskudsviis afholdes af Stadets Fat-
tigvæsen, med Refusion i sin Tid fra det Fat-
tigvæsens District, hvor den Vedkommende maatte
senere befindes at være forsørgelsesberettiget; hvilket
jeg saaledes har den Ære, tjenstligst at tilmelde,
til en behageligst førende videre hjelpsom Foran-
staltning.

Reykiavig Byfogeds Contoir, den 20de Mai 1842.

St. Gunnlögsen

Til
Commissionen for Reykjavig Byes og Seltjarnarnes Hrepps
forenede Fattigvæsens Bestyrelse.

© Borgarskjalasafn Reykjavíkur

© Borgarskjalasafn Reykjavíkur

Barid hreppstjóri Sgr Jón á Alptanesi, hvörn Jón Páulsson
bóndi á Haukatungu (í) Kolbeinstaða-hrepp, hefði bedið að
vera mættöku fyrir 4um Réttum, sem vant er að leggja
af Seltjarnarness-hrepp með Barninu Karolínu Rasmusdóttir,
sagði að hreppstjórar síðarst nefnds hrepps, hefðu ekki tekið
því líkliga að greiða úngitæd meðlag, og borið þvein, að
Móðirinn Guðrún Hannsdóttir, og Barnið, væri komin so lángt
burtu. Barnið tekið að eldast og væri fáradauki efnilegt, og
líkindi væru til, að Jón Páulsson mundi ekta nefnda Guðrúnu
fá getum við ekki neitað Jóni Páulssyni, um, að vitna það
í þessu efni, sem við vitjum með réttu viðstanda. —
Jón Páulsson er eljafátækur og barnum hlaðinn, sem
hefur tilvorandann Verk af Veiti sjálfið, einslag Vesta-
ar Protocollinn með sér ber, og er ránganveginn neyðug-
ur um, að uppala sín Börn, auk heldur annara, ekki heldur
vitum við nokkra von til, hann muni ekta Guðrúnu, eða að
minnstakosti neitar hann því sjálfur; og þó svo yrði, getur
Barninu ránginn Styrkur að því orðið, vegna örbirgð-
ar Jóns.— Guðrún lítur út fyrir að vera dugleg, en í Sum-
ar lá hún veik, hálfann Mánuð um Túnasláttinn, og naumast
fer að gánga að verkum lengi þareptir.— Barnið Karolína
er ekki efnilegt, eptir, sem so vitist, að annar okkar undirskrif-
aðra, Sgr Vernhardur Þorkelsson, gaf Barninu nýskeð fátæktar-
attest.— Vankvæði Barnsins er Meinlæti og það svo
mögnuð, að stundum er komin á það, sem tekur allt uppá brim-
gulnána, og útá nedstu ..inn tryggja vegna. Þetta vit-
um við uppá trú og samvitsku vitjum því og vonum

© Borgarskjalasafn Reykjavíkur

ad Seltjarnarness heidrudu Hreppstjórar leggi nefndar 4ra Vættir med Barnaúmagja afskipt-
unn, eins og vant hefur verid. —

Þénustuskyldugast

Hitarnesi þann 14da September 1842

O Thorkelsson
(: Prestur :)

J. Helgason
Hreppstj: í Kulbeinsstadahr:

S. T.

Hreppstjórunum í Seltjarnarneshrepp

© Borgarskjalasafn Reykjavíkur

Da jeg nemligen har erfaret af hoistærede Lig-
ningen Commissionen har funden forgodt at forhøie mit
Fattig=Bidrag fra 14 Rbd til 16 Rbd, eftersom det tilfulde
maa være Dem bekiendt hvilket betydeligt Tab jeg i Aar
lidder saavel ved min Handel, som ved at aldeles intet udbyt-
tet Fiskerie, og da jeg ikke ansee Commissionen berettiget
til, ved vilkaarlig bydende Skatter at udsuge en enkelt Han-
delende formedelst [illegible]; eftersom det er mig bekiendt at Sal-
ligeslaaet er i Besiddelse af en betydelig Rentebærende
Capital, tillader jeg mig herved at anmode ærbødigst
Commission om at foranstalte denne Forhøjelse igjen ned-
sat, eller i modsat=Fald at meddele mig de Grunde hvor-
ved De støtter denne, efter Omstændighederne og i Forhold
til andre Handlende høist ubillig Forhøjelse. —

Reikiavig den 14 Decbr 1842.

Ærbødigst
D. Thomsen

Til

Fattig=Commissionen

i

Reikiavig

© Borgarskjalasafn Reykjavíkur

© Borgarskjalasafn Reykjavíkur

© Borgarskjalasafn Reykjavíkur

© Borgarskjalasafn Reykjavíkur

Eptir tilvísan Herra Fógetans – Þvarast
að Sama er á Bladinu hiá mér og í Vetur, þá
og satt og hreinskilnigs framtaldi fátækt mína – og heilsu
-brest, og velkomið er að yfirlíta eigur mínar.
hvörts og hefi nokkru að miðla – líka er og einn og
sá ófrávíkinn að bjóða og áleggia fyrir Guði og
mínu Yfirvaldi; Sannan staðfestingar Eið, upp á að
hafa boðið Arna að taka barn mitt frá hönum, en
aldrei fengið. – Mig hrilfurðar að Arni skuli
láta sér í hugkoma að eg geti nú gefið meðlags uppá
8 rd Speciur árlega með Dreingnum, og vita þó og vitna
sjálfur á hvörsu veikum fæti eg stend. –
Samt tilbúin eg nú sem opt fyrri, að taka dreing
mínu, jafnvel þó mér sinist á bréfi Arna af 10da
Januar þ. a. að hann ekki einasta mistreggi mig
um meðferð barnsins heldur máské líka stjórnsemi
landsins hæstu Yfirvalda sem eg meina bæði hafi nóg
vit og vilja Góðan að sjá Drenginum einum fyrir því besta.

Rvkfgd J.g. No 442 14/3 42

© Borgarskjalasafn Reykjavíkur

Mér finnst Arni munu taka uppá sig ofmikla mædu
þar hann er búsitjandi uppí Mosfellssveit, en vilji þó
koma í veg fyrir Sveitar þýngsli hér. því í Arna
sporum skildi eg fleitt enga adstod sína Reykiavíkur
Sveitt edur hans forstödu mönnum ad sjá um
sína Úngu og fátæku til uppfrædingar og fram-
færu. Hvursu sem ofsannt er í bréfi Arna fyrdi
og nú um ad spara í þetta sinn.—
Hvad sem nú öllu þessu lidur, veit Gud ád eg
hefi fullkomin vilja til, gæti eg nokkud lidid, smatt og
smátt glædt Sallskepnunna, ef hann ekki vill
sleppa Drenginum, og gjöri hann þá þegid þad
gódmotlega.—

Sandagerdi þann 19d. Martii 1842

Audmiukast

Þórun Snorradóttir

S.T.

Herra Land- og Bæar fogeta S. Gunlögsen

© Borgarskjalasafn Reykjavíkur

© Borgarskjalasafn Reykjavíkur

gara nafsthon. 4 [illegible]

12 Apr. Barnið Sigfús Sigfússon, hvörs faðir er dáinn, en sem á sér móður [illegible] Sn: d. í Laugadal, hefir uppalist á [illegible] sókn, í [illegible] hjá bónd. Arna Erlingss: — Þessi maður þ sagður er fátækur, hefir nú beiðst meðgiafar héðan með barninu, en Móðirin hvörugar [illegible] til að taka það — Við Undirskrifaðir [illegible] þannig í nauða staddir, því fremur sem nefndum bónda, sem barnið hefir fóstrað og gengið því í föðurs stað, en er nú [illegible] að láta barnið burt — — [illegible] við því ~~[illegible]~~ ~~[illegible]~~ gjörsam- [illegible] [illegible] óskum vér að Hr. Bisk. upp á [illegible] kostnaður [illegible] gefa okkur [illegible] hvörnig ~~[illegible]~~ [illegible] verið er uppeldi á [illegible] nefnds bónda, þó sem [illegible] hvörnig drengrinn Sigfús Sigfúss. er uppalinn, ~~[illegible]~~ [illegible] hvað [illegible] [illegible], og [illegible] í tilliti til [illegible] og uppfræðingar, x
(það er ekki í minsta máta áríðandi að fá fram [illegible] nákvæmlega, sanna
[illegible] [illegible] sem [illegible] er mögulegt að vita x) — [illegible] ekki [illegible] [illegible] hvört drengrin ~~[illegible]~~ sjálfur [illegible] vilja ~~[illegible]~~ fara til móður sinnar ~~[illegible]~~ [illegible] foreldrum sínum, samt hvört þá, [illegible] því þ [illegible] [illegible] ~~drengsins~~ [illegible] [illegible] að [illegible] í [illegible] og [illegible] — (það er ekki [illegible] í [illegible])

x ~~og~~ [illegible] ~~þ~~ ~~[illegible]~~ [illegible] hvörnig sem [illegible] og hvað [illegible] að [illegible]

Gamal manið Gunnar Jónson og kona hans hafa nú i
undan farin 6 Ár með dóttir sini verið til húsa hjá mér
og minum Sáluga mani og þar að auki i þessi ár þegið okkar að
búð og að hjúkrun i mans þessa lang varandi veikindum sem
þóknun hér firir hef og ár lega þingið hér um til ~~þinfag~~
2 rd 48 ß i ímis legu en flestum minna virðast mun virðast of
lítið — Jeg dirfist þess vegna hér með auð miuk lega að
biðja þá háttvirðu Fátækrar Kommisara að til standa
mér i við bót við þá ofan töldu 2 rd 48 ß 2 rd firir hjú
ed af þvi um liðnu 6 árum en ekki hið og haldið hús fólk
þeckað firir mína en 6 rd ár langt þvi að kona Gunars á
7 tugs aldri er nú farin að lasnast mjög og ekki ein fær um
að þjóna þeim en dóttirin þeirra þegar komin er á i þi
ónustu niður i kaupstaðnum — Jeg vona að kommesíon
in eftir ná kvæm lega ifir vegaðar minar fá bók legu
kringum stæður og ein stæðings skap með eingu barnar
veiti mér ekki umm þessa mína bón þvi fremur sem
við maður in min Sálugi eftir okkar vesælu efnum höfum
þéinkt og að hlind þessum Gömlu hjónum en hauð einnin
mínu við kanast og líka mun það fleirum i ná til
inu vera kunnugt —

Bergi þan 21 Februari

1842

auð miúklegast

Ingebiörg Einarsdottir

© Borgarskjalasafn Reykjavíkur

© Borgarskjalasafn Reykjavíkur

© Borgarskjalasafn Reykjavíkur

Til

Sveitar Bōme Stiórnarinnar

í Reikiavík

© Borgarskjalasafn Reykjavíkur

Uppá bref Þórúnar Snorradóttur i
Sandagerdi af 24da Novembr fyrra árs
til ydar Velbsta, vidvikiandi Syni hennar
Vigfúsi Vigfússyni — vil eg hérmed gefa
sanna Upplysing um: ad eg hefi med honum
fengid i sang 8 ár sem hann hefur hiá
mér verid i aeth 9 Dollir og 15 fiska; sem
af þvi eg vissi, ad Foreldrar Drengsins
vóru bædi fátæk — þótti mér sanngirnislegt
vera — bædi ad gánga hardt ad þeim med
Medgiöfina — eins og líka, ad láta barnid
til þeirra fara — þegar þaug vóru bædi — svo
leidis bágstödd — sem eg vissi — og fadir
barnsins svo oft qvartadi yfir —— Og Ald-
rei lét Vigfús Válagi nidr mig, á sér heyra,
ad hann vildi, eda giædi barnid tekid,
og þykir mér þvi Þórún ofauka málid,
þegar hún segir: ad hann (: nefnl: Vigfús fadir:)

Sv Bfgd Jm No. 450 — 9/312

© Borgarskjalasafn Reykjavíkur

hafi einn sinni gagngiört farid til ad sækia
barnid — og hafi þá ómögulega fengid þad, þvi
þad eru einber ósannindi, og þar hefda eg
þá látid þad, hefdi hann borid sig þar manna
lega — ad geta tekid þad. — Enn þótt mier
sie nu vidgiörnt, ad hrekia barnid frá húsum
minum — og rétt sem úr módur höndunum,
(: ilicerti til konu minnar :) til þórunnar
medann hagur hennar standur ecki á betri
grundvelli — enn nu — vona eg ad allir
gódir og sannsýnir vorkénni mier, þar
eg hefi hingad til farid med nefndt barn,
eins og mitt eigid — og vil hvedar láta mier
linda med 4 vættir med barninu árlega
fyrst um sinn — hvedurenn vita þad i lakari
stad, enn hiá mier — hvar þad máske kynni
ad ná sinni framförum, i sinu hemödum,
ádur verda sinum hrepp til enn þyngri
byrdi. —
Þettad óska eg audmiúklega, ad ydar Velbohm
nædi þóknast ad álíta, sem sannferduga skyrslu

frá minni hæfu. —

Litlakoti þann 10du Jan: 1842.
Audmiúkaft
Arni Erlingsson

Fúnningar Börnum
Snorradóttur
Skylt ad svara, og senda
mér þettad Bréf aptur
tilbaka. Reykjavíkur Bæar-
Skrifstofu 18 Martii 1842

Stephensen

til
Herra Land- og Byfógeta
St. Gunnlögsen

© Borgarskjalasafn Reykjavíkur

Velbornum
Herra Land- og Byfogita Gunnlögsen

i Reikjavik.

© Borgarskjalasafn Reykjavíkur

til Hreppstjórnarinnar í Borgarhreppi Myrasyslu
5 Oct. 1842.

Eptir að vér móttókum yðar tilskrif af 8da fyrra Mán. viðvíkjandi sjúklíngnum Magnúsi Magnússyni, í hvörju þér farið frá fram á, án þess þó að vísa frá að þyrfti aumíngi sér framfærsluréttt í Borgarhreppi, að rannsakað yrði, hvört Magnús ekki hann fleirri hafi uppihaldið sér í 5 ár í Reykjavíkur eða og Seltjarnarnes hreppi eptir það hann fór burt úr yðar hreppi, ~~höfum~~ vér sendum fátæklíngnum þessum eptir verið tilkvaddur að gefa skýrslu um þá staði, í hvörjum hann hefur dvalið síðan hann kom hingað suður. Af því hér framd fylgjandi gjörð, er ~~[illegible]~~ haldin hefur verið yfir Magnúsi við Bæjarins Rétt og Fógetarétti hann 24da f. M. sjáið þér, einsog raunar af aðrar tilskrifi til yðar af 27da Júli f. á., að Magnús hefur neitað að hann í nokkurri sveit hér syðra hafi dvalið í 5 ár eða nálægt þann tíma. Eptir þessum Magnúsar framburði, hvörn einsog venja er í líkum málefnum eptir kringumstæðunum engan veginn álitist til að vé-fengja; getur það ekki [illegible] verið, að hann á framfærsluréttt í Borgarhreppi; og vér álítum þér getur þess á, eptir ósk yðar, að upplýsa með vitnisburðum allra hinna [illegible], í hvörra sóknum Magnús hefur hér syðra dvalið, hans verið í hvörjum stað, sem það með hans skýrslu er sannað, að hann í engri sveit hér syðra hefur verið í svo langan tíma, að talað geti orðið um að hann nokkursstaðar hér hafi með dvöl þessari fengið hér framfærslu-rétt, og hér einnig í [illegible] verið yðar eptir að vitnum þenna Magnús sem yðar sveitarmann, þareð hér þykir að sjálfsögðu <u>að sjálfsögðu ei fullkomlega getur</u>

© Borgarskjalasafn Reykjavíkur

játað að hann eigi forsorgunarrétt í Borgar-
firði". Þaraðauki mundi, þarsem fram-
standur á árstíðinni, fyrir vanséð ekki
fara til annars en dráttar aftur og lengst á
Magnúsar flutningi aptur til Ystar, (Hvar
hann, því til Þingvallasveitar áskurðar komi,
aptur frá þeim honum er komið, skyldar að áliti
sveitarlögin í ofanskrifuðum Borgarfirði) og fyrir
drátturinn ~~gæti~~ fá til mikils skaða fyrir þessi
Ystar, þarað hann ~~uppá~~ undirhaldi þar er mikla
dyrara fyrir Ystur, en heima hjá Ystur.
Af því að Ystar hrepp uppá bréf vort af 23 Juni þ. á. sem svo
svarið til vor, að vér ekki gátum vanskapað flut-
ningi Magnúsar aptur á Mýrar með hann stjórnar
bréfum, er þetta fangað á fyrri haustkauptíð,
og með því að hreppstjóri ekki þetta var lagar hann-
legar tentugnir sendan uppá Akranes, höfum vér nú
afráðið að láta flytja Magnús þaðan úr sveitinni
strax uppá Kjalarnes og þaðan frá hreppstjóranum
þolitio yfir á Akranes og svo hrepp frá hrepp til
Ystar. Norðan og í því skyni höfum vér útgefið eptir regla-
kerf (Canceliets Reglement af 8 Jun 1834 § 8) fyrir
Magnús Magnússon til flytja hans flutningi.

Þrátt um fleirum vér hvorra Ystar Anknings eptir
undirhaldskostnað Magnúsar hér í sveitinni frá því
í vor að hann fangað var fluttur. Vér lofum að sjá
um að hann verði svo sanngjarnlegur sem skaturan
og Tíningarmennirnir lofa.

Fátækramálefna Stjórnin
í Reykjavíkur kaupstad og Seltjarnarnes hreppi

kunngjörir, ad fátæklingurinn Magnús Magnússon, sem bædi fyrir utan leitarinnar og líka í gegn fyrir setti hér í bænum þann 24 Sept. f.a. hefur látid sig taka framsettur í Borgarhreppi innan Myra Sýslu, hvörja ~~fátækrana~~ fátækrastjórnin í ofanteknum hreppi hefur ekki hefur neitad í lotskrif til vor af 8da f.M., á, samkvæmt Reglugjördinni af 8da Januar 18~~34~~38, ad flytjast hédan úr bænum sveitlægs til hreppstjórans í Kjalarness hreppi, og frá honum sjóveg yfir Hvalfjörd til hreppstjóra í Akraness hreppi og svo þadan hrepp úr hrepp til hans átthaga í fyrrnefndum Borgarhreppi, hvar hann afhendist [illegible] ~~[illegible]~~ hreppstjóranum í téðum hreppi til medferdar og frekari rádstöfunar.

Öllum hlutadeigendum ~~[illegible]~~ hérmed strang-lega undir laganna straff ad bída hafa medferd á téðum fátæklinga, einnig ad fara med hann úti [illegible] [illegible], med hvörju hans lífs [illegible] ordid [illegible] í [illegible].

Í Fátækrastjórn fátækramálefna Nefnd þann 5ta October 1842

N.N. (L.S.) N.N. (L.S.) N.N. (L.S.)

Vegabréf
um flutning fátæklings Magnúsar Magnússonar frá Reykjavík til sinnar sveitar í Borgarhreppi innan Myra Sýslu

© Borgarskjalasafn Reykjavíkur

© Borgarskjalasafn Reykjavíkur

23 Júli
1842

til Sveitarstjórnar Borgarhrepps

Á vistlátinu voru var fátæklingurinn Magnús Magnússon (og hjúskaparinn) fæddur og uppalinn ~~fannt~~ í Borgarhreppi innan Mýra Sýslu, fluttur hingað úr Strandarhreppi innan Gullbringu Sýslu til að leita sjúkum lækninga við ~~fyrri~~ meinsemd í fótunum og beinbroti. Eftir aumingi sem skrifað á vegl. vatri ~~[illegible]~~ fótbrotnaði, og síðan hefur legið rúmfastur sem handhægur ómagi, lengstaf, sér undir [illegible] hendtar landlækninum, ~~[illegible]~~ og [illegible] að sjúkum [illegible] ~~[illegible]~~ Hann segir vera fæddan og uppalinn í Borgarhreppi á Mýra Sýslu, hvar hann, sem nú er 34 ára g. hefur alið allan sinn aldur að undanteknum í [illegible] sem hjá, hingað til hann [illegible] ár [illegible] hingað ~~[illegible]~~ var hann sá 1 ár hjá Landlækninum hér í Reykt til lækninga [illegible], og [illegible] segist hann hafa dvalið hér í Stiftinu í 2 ár, síðan fluttist hann suður í Strandarhrepp, hvar hann var 1 ár, þar eftir sem hér 1 ár í Rosmhvalanes hreppi, og á [illegible] þegar hann lasnaðist í fótunum, og varð [illegible] af [illegible] ~~[illegible]~~ var hann ~~til [illegible]~~ á Melunum á Vatnsleysu Strönd, hvaðan hann, sem áður var sagt, var fluttur hingað. Af þessu er auðsjáanlegt að Magnús Magnússon á framfærslu sveit í Borgarhreppi; ~~[illegible]~~ og [illegible] ~~[illegible]~~ fyrir, sóknarprestur [illegible] Sr. Olafur Björnsson á Ferjukoti ~~munnlega~~ [illegible] hefið látið í ljósi fyrir [illegible] Thordersen, að Magnús tilheyrði hans sveit, óskum vér því að [illegible] Sveitarstjórnin vilji gefa oss [illegible] skriflega tilkynna að Magnús Magnússon sé [illegible] hans sveitar og að [illegible] sér mottaka [illegible] til for-

© Borgarskjalasafn Reykjavíkur

greiðunnar. og með því að [bændur] þeir úr Yðar hreppi
sem hingað hafa farið Kaupstaðarferðir fjöruveg á
sumar ekki hafa þókst geta flutt Magnús upp
til Yðar, vonumst vér eptir að þér, til hagnaðar
fyrir Yðar hrepp, ~~sem~~ gjörið bráða ráðstöfun
um að Magnús [með [illegible]] verði fluttur til Yðar, því
hans lengra uppihald hér mun verða Yðar hreppi
kostnaðarsamt. Vér getum þó, að vér álít-
um ógjörlegt að flytja Magnús öðruvísi en
sjóveg. og gjörum ráð fyrir að því fljótt brugðið
við fyrsta ~~[illegible]~~ veiri umönnunar, og að minsta
kosti látið vitja Magnúsar hingað fyrr en vetrar
fer að kólna, ~~því~~ svo að sjúklingurinn þyrfti
ekki verði steypt í meiri hættu með flutningunum.

---

10 Sept. 1842. Tilskrifað Sýslumanninum í Mýra Sýslu um [illegible] [illegible] [illegible] Reykjavík, da Vér [illegible] [illegible].

Nota.

Bespisning, Vadsk og Skiin for den Syge og Fange-Liggende Magnus Magnussen, fra den 19de Mai til den 9de October 1842, altsaa Daglig, a r i 143 Dage:

Summa 3 Rbd. 4 ß. 8 Sk. r. S.

Reikiavig den 9de November 1842

Betalt.
F. Hendrichsen

Tree og tredive Rigsdaler fire Mark og otte Skilling rede Sölv.

til
den høie og ærede Direction for Reikiavigs Fattigvæsen

© Borgarskjalasafn Reykjavíkur

© Borgarskjalasafn Reykjavíkur

© Borgarskjalasafn Reykjavíkur